

УДК 65.012.8

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ МОТИВАЦІЇ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Бутенко Дар'я Сергіївна, к.е.н., доцент, ст. викладач кафедри менеджменту та бізнесу, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, м. Харків, Україна

Анотація. Розглянуто проблеми мотивації праці та її вплив на розвиток підприємницької діяльності. Проаналізовано показники соціально-економічного розвитку України. Наведено рейтинги індексу людського розвитку та середньої заробітної плати країн Світу. Виокремлені основні проблеми в системі мотивації.

Ключові слова. Заробітна плата, індекс людського розвитку країн, мотивація, підприємницька діяльність, якість життя.

З точки зору теорії мотивації головним стимулом до праці для людини є необхідність задоволення матеріальних потреб. Якщо в економічному суспільстві спостерігається рівновага мотиваційних механізмів, тобто інтереси підприємця та робітника задовольняються, то спостерігається прогресивний розвиток підприємницької діяльності.

Це обумовлено, по-перше, прагненням робітників до удосконалення власної особистості з метою підвищення свого добробуту та якості життя. По-друге, необхідністю робітників розвивати навички для отримання конкурентних переваг на ринку праці, бо однією з складових підприємництва є впровадження інновацій. Останнє твердження базується на концепції Й. Шумпетера згідно якої, підприємець – це новатор, який руйнує сформовану економічну рівновагу, стимулюючи її розвиток. [1] Таку думку також розділяють П. Друкер і Р. Рамелт, які стверджують, що впровадження інновацій є визначальною характеристикою підприємництва. [2]

Актуальність проблеми та напрямів удосконалення мотивації для країни визначається сукупністю соціально-

економічних факторів. До таких показників можна віднести Індекс людського розвитку (Human Development Index). Це комбінований показник, що характеризує розвиток людини в країнах і регіонах світу, який складається Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) та використовується в рамках спеціальної серії доповідей Організації Об'єднаних Націй (ООН) про розвиток людини. [3]

Індекс людського розвитку - це сукупний показник рівня розвитку людини в тій чи іншій країні, тому іноді його використовують як синонім таких понять як «якість життя» або «рівень життя». Показник характеризує рівень стану здоров'я, освіти і фактичного доходу громадян. [3]

У табл. 1 представлено рейтинг країн Світу за рівнем Індексу людського розвитку.

Таблиця 1

Індекс людського розвитку країн Світу у 2019 році (складено автором за даними [3])

Місце у рейтингу	Країна	Значення індексу
1	Норвегія	0,954
2	Швейцарія	0,946
3	Ірландія	0,942
4	Німеччина	0,939
5	Австралія	0,938
88	Україна	0,750

Отже, згідно дослідження ПРООН у 2019 році Україна посідає 88 місце в рейтингу серед 189 країн Світу. Це безумовно є низьким результатом та свідчить про низьку якість життя населення.

Для аналізу системи матеріальної мотивації необхідно розглянути рівень заробітної плати в країні. Так, на 1 січня 2020 року в Україні відбулось збільшення

мінімальної заробітної плати на 13,2%, проте незважаючи на поступове збільшення оплата праці в країні залишається на низькому рівні. У табл. 2 наведено рейтинг середніх заробітних плат країн Світу у 2019 році.

Таблиця 1
Рейтинг середніх заробітних плат країн Світу у 2019 році
(складено автором за даними [4])

Місце у рейтингу	Країна	Рівень середньої заробітної плати в місяць, дол.
1	Швейцарія	6244
2	Данія	6192
3	Люксембург	5854
4	Норвегія	5450
5	Ісландія	5436
6	Німеччина	4392
7	Японія	3998
8	Бельгія	3930
9	США	3921
10	Фінляндія	3908
68	Україна	480

На думку Проданова Л. В. та Котляревського О. В. [5], одним із ключових чинників незадовільного соціально-економічного становища в Україні є зруйнований механізм мотивації праці. Автори наголошують, що в Україні спостерігається послаблення трудової мотивації, яке в свою чергу негативно вплинуло на рівень свідомості більшої частини працівників, і з часом проявилось в байдужості їх до кінцевих результатів праці, у пасивному, безініціативному ставленні до виконання своїх трудових обов'язків.

Отже, можна стверджувати, що сьогодні в нашій країні існує низка проблем, які пов'язані з відсутністю належної трудової

мотивації. До них можна віднести: низька оплата праці, яка обумовлена зниженням вартості робочої сили; відсутність регулювання ринку праці; незадоволеність соціальним становищем в суспільстві. На думку автора, вирішенню цих проблем допоможе розробка та впровадження ефективного механізму мотивації, який необхідно використовувати вітчизняним підприємцям з метою забезпечення розвитку підприємницької діяльності.

Список використаної літератури

1. Шумпетер Й. Теория экономического развития (исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры) / Й. Шумпетер . – М. : Прогресс, 1982. – С.199.
2. Друкер П. Рынок: как выйти в лидеры. Практика и принципы. – М., 1992. – 186 с.
3. Индекс человеческого развития. Гуманитарная энциклопедия: Исследования [Электронный ресурс] // Центр гуманитарных технологий, 2006–2020 – Режим доступа: <https://gtmarket.ru/ratings/human-development-index>
4. Офіційний сайт International Labour Organization. – Режим доступа: <https://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm>
5. Мотиваційний механізм розвитку підприємницької діяльності в економіці України: монографія / Л. В. Проданова, О. В. Котляревський; Черкаський державний технологічний університет. – Черкаси. : Видавець Пономаренко Р.В., 2019. – 240 с.

Автори

Бутенко Дар'я Сергіївна, к.е.н., доцент, ст. викладач кафедри менеджменту та бізнесу, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, butenko.hneu@gmail.com

Тези доповіді надійшли 15 січня 2020 року.

Опубліковано в авторській редакції.